

basc —els presidents dels executius locals, regionals i nacional del partit també són anomenats *lehendakaris*, internament— s'ha vulnerat el principi de submissió a la disciplina del partit: el llegendari president Aguirre, que en fou alliberat per l'assemblea quan s'inicià la guerra civil, ja que hagué de governar en coalició, i l'ex-*lehendakari* Carlos Garaikoetxea, que ho exigí a l'assemblea —que acceptà a contracor— com a condició per a no dimitir, poc abans de les darreres eleccions autonòmiques. Garaikoetxea, a més, aconseguí durant la transició simultanejar els càrrecs de *lehendakari* provisional, en l'ens preautonòmic basc, i de president de l'EBB, amb un permís especial de l'Assemblea Nacio-

nal, motivat per l'excepcional situació política que travessava el país.

Tots els càrrecs públics, inclosos els parlamentaris de Vitòria, tenen signat un document amb la seua dimissió, que obra en poder del partit, segons fonts properes als seus òrgans executius, dimissions que en qualsevol moment podrien ser fetes públiques si el partit ho considera oportú, en el cas que veja que es podria trencar la disciplina. L'existència d'aquests documents signats, que òbviament no hem pogut comprovar, suposaria, en cas de trencament del PNB, l'automàtica exclusió dels càrrecs públics de tots aquells afiliats que secundassen el trencament i la hipotètica formació d'un nou partit. □

ARTEA, UNA TREVA INESPERADA

PNB: el diamant s'esquerda

Malgrat totes les previsions, fins i tot les dels seus militants i dirigents, el Partit Nacionalista Basc no s'ha trencat. Un acord inesperat entre «crítics» i «oficialistes», a l'Assemblea Nacional celebrada dissabte a Artea, ha suposat una moratòria en un partit, però, ja trossejat.

Fúlvia Nicolàs

Però no, no es va trencar. Quan els 65 membres de l'Assemblea Nacional eixien de l'antic convent, quasi a la llum de diumenge 20 de juliol, el Partit Nacionalista Basc continuava,

només formalment, unit. Contra el que vint-i-quatre hores abans ens pronosticava un dels homes de confiança d'Arzallus, a Artea, dissabte no va córrer la sang.

Karmele, la madura nacionalista tolosarra que havia passat el dia sencer, dempeus, esperant els resultats de

l'assemblea, podia dormir tranquil·la: la gran família segueix unida. Per quant de temps, és un misteri. El ben cert és que l'inesperat acord entre «crítics» o «oficialistes», que evità en el darrer moment la prevista escissió, fou una sorpresa, tant per als veterans militants que esperaven la catàstrofe com per als periodistes que somniaven amb una primera pàgina de les que fan història.

El resultat, a hores d'ara, ja és ben conegut: els representants guipuscoans decidiren d'acceptar la legalitat i la representativitat de l'assemblea, que el sector crític, al qual pertanyen, havia posat en dubte fins aleshores. Resolta, doncs, aquesta qüestió, que havia quedat pendent en l'assemblea de la setmana anterior, continuà la reunió. El perill de trencament immediat havia quedat conjurat.

L'Assemblea, però, se saldava amb una advertència: el que no acceptàs el pacte, comproment-se a respectar del tot els reglaments, quedaria immediatament fora del partit. I ací és quan continua el ball.

De fet, com es veia clarament els dies anteriors a la celebració de l'Assemblea Nacional, l'esquerda entre els dos sectors oposats a l'interior del PNB és massa gran per poder solucionar-se amb un acord momentani. Mentre els afiliats de Biscaia, majoritàriament però no monolítica, estan per les tesis encapçalades per l'actual òrgan suprem del PNB, les organitzacions regionals de la resta de territoris històrics es debaten enmig de fortes polèmiques internes.

A Navarra, on la major part dels

TROPICAL
LA TERRASSA DE MODA

Platja de la Malva-rosa • Tel. 371. 33 66 • VALÈNCIA

Les noves veus

Sona la música/i a l'unison es despleguen/ papallones dels llavis/tímides i fresques/ com la pluja que envolta/el paisatge del somnis.

Montse Anfruns - Carles Enguix - Joan Amèric
Josep Sanchis - Mara de l'Alar - Salvador Boix

Altres músiques

Concert de Pep Llopis amb Montse Anfruns i Joan Cerveró sobre el poema de Salvador Jàfer «La Nau dels Argonautes».

MUSSOL, CARRER DE LA NAU, 7 • VALÈNCIA

militants foren expulsats o «autoexclusos» l'any 84, també l'actual direcció és monolíticament oficialista, amb el petit detall que representa tan sols uns 200 afiliats. A Guipúscoa, però, tan sols 20 de les 65 organitzacions locals del partit estan per les posicions de l'aparell, fet que determina que tots els seus representants a l'Assemblea Nacional defensen les tesis «críti-

mantenir una conversa. «A veure, pregunte vosté». «Doncs voldria saber què en pensen, vostés, d'això de la crisi del partit...».

—¿Crisi? ¿Quina crisi?

I es miren entre ells, fent veure que no comprenen. «Mire, senyoreta, el partit està millor que mai, nosaltres n'estem satisfets i contents, i el que no ho estiga, que se'n vaja. Quan algú

PNB, però és una persona que estima la pàtria, ha perdut l'alegria per sempre, la satisfacció de servir la pàtria disciplinadament». El partit, per a ells, és sagrat. I el saben propi, amb una disciplina que és com l'evangeli.

Als afores de Bilbao, a Erandio, entrem a un altre *batzoki*. Hi ha un ambient festiu, perquè fa bo i les taules del pati, a l'aire lliure, són plenes de gent que sopa d'entrepà i got de cervesa. Parlem amb Asier, un dels joves dirigents de les Joventuts Nacionalistes (EGI) locals. «Nosaltres estem molt descontents amb tot aquest embolic, els joves. No ho acabem d'entendre. No s'han definit les posicions, l'únic que sabem és que els «crítics» semblen gent més jove, més moderna, sobretot per Garaikoetxea, i els «oficialistes» són com la vella guàrdia... però tampoc és així del tot, no sé. Ho veiem amb molta inquietud, tot el que està passant, perquè nosaltres no voldríem divisió, sinó tot el contrari, desitjaríem un partit nacional basc fort, on tinguessen cabuda també els d'Herri Batasuna, i els d'Euskadiko Ezkerra... Crec que és, sobretot, un problema de personalitats enfrontades, que tracten de presentar com una pel·lícula de bons i dolents, i no ens la volem creure. Entre altres coses, perquè mentre nosaltres discutim, els altres tracten de traure'n benefici, i ja se sap qui són, els altres».

«Els altres», que tracten d'extraure'n benefici, són, per a Kepa Bordegaray com per a la majoria d'afiliats, «els espanyols». Bordegaray és el coordinador de Mitjans de Comunicació del partit, i ens rep al seu despatx del setè pis de l'edifici Granada, el modern *santa-sanctorum* nacionalista en ple centre comercial de Bilbao. Després de fer-nos cinc cèntims de les darreres votacions a Guipúscoa, que avui divendres 19 de juliol demostren que els guipuscoans són, majoritàriament, «crítics» a l'aparell del partit, assegura que el trencament és inevitable. «¿Tragèdia? No. És molt pitjor la situació interna que tenim ara, l'escissió seria un mal menor. Els anomenats «crítics» estan sabotejant el partit, han fet boicot electoral... jo m'estime més un partit reduït, fins i tot a l'oposició, que un partit desmembrat ideològicament».

Explica Bordegaray, interromput a cada moment per trucades telefòniques, que el partit ha fet una enquesta entre els afiliats biscaïns, apuntant set possibles causes de l'actual crisi, que havien d'enumerar per ordre. «I la immensa majoria ha posat en primer

Carlos Garaikoetxea, segons els oficialistes, ajudat per «foscos interessos».

ques». I a Àlaba, on el sistema de representació prima ostentament les petites organitzacions locals, monopolitzen la representació regional militants del sector oficialista, amb una forta oposició interna de les més importants organitzacions municipals, Vitòria-Gasteiz i Llodio, enfrontades als arzallusistes.

És molt difícil, tenint en compte el sistema de representació seguit pel PNB, extraure percentatges de militants partidaris de l'un i l'altre sectors. Una altra qüestió, en qualsevol cas, seria plantejar-se si dins del Partit Nacionalista Basc hi ha, en aquest moment, veritables enfrontaments de caire ideològic.

Retrocedim dos dies en el temps, i uns quants quilòmetres en l'espai. Som a Bilbao, al *batzoki* —casa del partit— que agrupa més afiliats de tota la ciutat, amb prop de 3.000 militants. En una petita sala, al costat de la barra, els veterans juguen al mus. Són sis o set homes, ja vells, que miren els periodistes amb desconfiança, enyorant sens dubte els bons temps en què els afers interns del partit s'esbandien a casa. Després de moltes explicacions —«som d'una revista nacionalista catalana, etc.»— accedeixen a

entra a un partit, ja sap a què es compromet, ¿oi?». Insistim. Com és obvi, pertanyen a l'anomenat sector «oficialista». «El partit té molts anys, i ha passat per moments molt pitjors que aquest. Ara tenim un home, Xabier Arzallus, que es podria comparar amb Sabino Arana, un home que no té igual, i un president, Ardanza, tan bo com Aguirre, però potser fins i tot millor preparat... ¿Què em pregunta? ¿Pels altres? ¿Pels «crítics»? Crítics, no n'hi ha hagut mai, dins del partit, ni ara ni abans de la guerra. El que hi ha són persones que no han estat a l'altura del que s'esperava d'ells, persones que han volgut acaparar tot el poder. Mire, de Carlos Garaikoetxea, de l'ex-*lehendakari*, només li puc dir una cosa: que com a afiliat i com a president no ha estat correcte, ha dit coses que no són veritat». I ja no se'ls pot traure d'aquí. Hermètics. «¿Creuen que és veritat que, en l'actual situació del partit, hi han jugat interessos exteriors?». «No sabem, però pot ser... hi ha molts diners, darrere d'aquesta jugada. Però no podem dir coses que no es poden demostrar, nosaltres. Només n'hi ha una de certa, i és que prou pena tenen, els que se'n van del partit. El que deixa el

lloc les diferències personals i els interessos de grup! ¡Les diferències ideològiques, les han situades, gairebé tots, en el darrer lloc!». I passa a parlar de Garaikoetxea. «Ell deixà preparat el pacte de legislatura, un pacte molt més favorable als socialistes que el d'Ardanza, i ara diu que no en sap res...». I segueixen les acusacions: «Darrere de l'operació de Garaikoetxea hi ha molts diners, interessos de l'Opus, finançaments bancaris... i hem sabut que hi ha hagut gent propera als serveis secrets espanyols, al CESID, infiltrada en el partit, gent propera als que ara estan amb Garaikoetxea...».

Són acusacions, la major part formulades en forma de rumor, que recorrien aquests dies Bilbao: L'Opus, el CESID, la gran Banca, interessos estrangers... tots ajudant Garaikoetxea. «Això em sona a típica maniobra d'Arzallus», comenta un important dirigent d'Herri Batasuna. «A nosaltres, de fet, el que decideixen els del PNB ens és indiferent. Tenim clar que no hi ha diferències ideològiques entre els dos bàndols, sinó una lluita pel poder, i l'únic que esperem és que s'aclaresquen i poder continuar les negociacions que teníem començades, amb els que resulten guanyadors, els que siguen».

Sembla que tothom està d'acord que no hi ha diferències ideològiques, i són ells mateixos els que primer ho diuen. Tot i que Garaikoetxea ha fet tímids intents de presentar-se com a socialdemòcrata, l'única diferència en què ha accentuat el seu paper és Navarra. I Navarra, amb les expulsions de l'any 84, apareix en l'origen del

conflicte des d'allà d'on es mire. Al maig de 1984, la major part dels dirigents i afiliats navarresos eren expulsats del partit, per negar-se a complir uns pactes que Arzallus, possiblement per influència de Mitxel Unzueta, havia fet amb la Coalició Popular.

El desmantellament de l'organització a Navarra, que ha continuat funcionant autònomament fora del partit, fou seguit del nomenament d'una gestora de «fidels» a les autoritats, ara ja convertida, amb escassos doscents afiliats, en organització regional oficial. La demanda d'amnistia per als expulsats i de retorn de tots ells al si del partit ha estat, des d'aleshores, una constant de l'activitat política de Carlos Garaikoetxea, navarrès ell mateix, que no ha dubtat a afirmar que el partit «ha abandonat Navarra, deixant així de banda una de les tradicions fonamentals del nacionalisme basc». Sobretot a Guipúscoa, la crisi navarresa del partit fou viscuda dramàticament per molts afiliats, que han acusat Arzallus d'haver pactat amb el rei d'Espanya la desaparició del nacionalisme basc en aquell territori irredempt, a canvi d'una ampla capacitat de maniobra en la Comunitat Autònoma Basca.

Les autoritats del partit, però, s'han mostrat inflexibles: els expulsats, que van trencar la disciplina del partit, i que en les darreres eleccions han fet campanya en contra del vot al PNB, no poden tornar. Tan sols, aquells ex-afiliats que es comprometen a assumir de nou la disciplina, i que no hagen «embrutat» fins ara la imatge del PNB a Navarra, podrien tornar a ser acceptats.

Els dubtes del sector «crític» sobre la legitimitat de l'actual Assemblea Nacional i l'Euskadi Buru Batzar provenen, sobretot, del fet que són els dos centenars d'afiliats oficialistes navarresos els que ostenten la representació d'aquesta província als òrgans suprems del partit. La representativitat d'aquests òrgans tan sols seria plena, argumenten, si fossen immediatament readmesos els expulsats... I arribem al punt fonamental: si els expulsats —o «autoexclusos»— fossen admesos, canviaria radicalment el panorama de l'Assemblea Nacional. Els quinze representants navarresos, que correspondrien al sector crític, amb majoria d'afiliats, més els quinze representants guipuscoans, més algun dels representants de les juntes extraterritorials, constituïrien majoria en l'Assemblea Nacional.

És a dir que quedarien en minoria els partidaris de les tesis oficialistes. I si, a més, es reformava el reglament pel que fa a la representació regional, com a mínim a Alaba, on cadascuna de les agrupacions municipals té ara un sol representant a l'Araba Buru Batzar, la majoria «crítica» seria aclaparadora.

No és fàcil, doncs, que les actuals autoritats del PNB amnistien els expulsats navarresos, ni que accedesquen a modificar el reglament pel que fa a la representació proporcional. Justificacions basades en la disciplina i en el principi confederal a banda, el sector «oficialista» té bons motius per a ser inflexible.

I és difícil, malgrat les abundoses manifestacions anteriors a la pacificadora assemblea de dissabte, que els

LA PASTA CATALANA DE QUALITAT SUPERIOR

El Fideuer de Calaf

C/ Cels Xaurador, s/n. - Apartat, 3
Telf. Comercial 869 85 10 - Administració 869 89 61
CALAF - Alta Segarra - Barcelona

PREMI D'ESTUDIS SOBRE RÀDIO I T.V. A LA COMUNITAT VALENCIANA

Tema: mitjans de radiodifusió o/ i TV a la Comunitat Valenciana, des de qualsevol perspectiva.

Presentació: obres inèdites; extensió mínima: 75 fulls. Hom els trametrà per triplicat, amb títol i plica, abans del 10 d'octubre de 1986. Indistintament en castellà o valencià.

Jurat: especialistes en mitjans de comunicació, persones rellevants de la vida cultural, membres del Consell Assessor. Farà públics els seus acords abans del 31 d'octubre de 1986.

Premis: 300.000 pessetes; accésit de 100.000 pessetes.

Petició de Bases i entrega d'originals: Seu del Consell Assessor de RTVE.

CONSELL ASSESSOR DE RTVE COMUNITAT VALENCIANA
Ruiz de Lihory, 1, 2º - Telèfons 331 23 26 / 331 23 27 - 46003-VALENCIA

© ABEL FERRER

«crítics» munten un partit pel seu compte. «Molts dels militants que estimen i enyoren Garaikoetxea decidiren de continuar en el partit, que abandonar-lo seria com deixar la família de tota la vida», explica una jove funcionària de la Diputació Foral, filla d'una família nacionalista «de sempre». Molts afiliats han passat en aquestes setmanes un dels pitjors moments de la seua vida.

«De sobte, han vist com s'esquerdava una de les institucions que semblaven més sòlides, el partit en què confiaven. I han sentit com persones en qui creien eren insultades o desprestigiades dins del mateix partit, i com els draps bruts, les interioritats, han saltat a la llum pública a través dels diaris, vulnerant totes les màximes de discreció...», afirma un altre jove, també fill de nacionalistes. «I la divisió, que ningú no sap exactament d'on ha eixit, s'ha viscut molt intensament. Hi ha famílies que ja no es parlen, coneguts i amics de sempre que es neguen la salutació, companys d'organització que s'han deixat de dirigir la paraula...».

El pacte de legislatura PNB-PSOE i el seu desenvolupament ha estat un altre dels punts de fricció entre tots dos sectors. Tanmateix, tant això com les concepcions més centralistes sobre el poder autònom de Garaikoetxea, oposades a les pro-foralistas dels «oficialistes», que atorguen la major part del poder, sobretot econòmic, a les diputacions, han estat tocades de rebot en tota aquesta polèmica. Una polèmica en la qual ni tan sols l'amenaça de perdre, en les properes eleccions, el govern autònom ha estat capaç de frenar els sectors bel·ligerants del partit.

Des de fora, i això no és només un tòpic, resulta ben difícil d'entendre. Ens ho deia un jove crític musical, d'ideologia radical: «el PNB, cal viure'l de prop per entendre'l, com tot el que passa per ací... entre l'hermetisme dels afiliats, i la tradició d'entesos i sobreentesos que gasten, ho teniu difícil. Ara bé, teniu en compte una cosa: si es trenca, i mireu que jo ni els vote ni crec que ho faça mai, serà una catàstrofe per a tot el nacionalisme basc». L'amenaça immediata es dissipà dissabte passat, a Artea. El futur, però, es veu ben negre. Els tribunals interns, aquests dies, van carregats de feina. I de les sancions que deciden aplicar als crítics que han estat denunciats per indisiplinats fins ara, començant pel mateix Garaikoetxea, dependrà en bona part el futur del PNB.

L'ESTIU ACTIU '86

ACCIO CULTURAL DEL PAIS VALENCIA

• COLONIA PAÏSOS CATALANS

Per a xiquets i xiquetes de 8 a 14 anys.

- 1a. quinzena d'agost Guardamar

Preu: 15.000 pessetes per als socis d'ACPV i 17.000 per als no socis.

¡ENCARA HI HA PLAÇES!

• UNIVERSITAT EUROPEA

Per a joves de 15 a 17 anys, del 16 al 26 d'agost.

PRADA del Conflent.

Es tracta d'una proposta educativa innovadora en el camp de les experiències didàctiques: aprendre a conèixer el món físic i el món social, arribar a estimar els paisatges i la història dels nostres països.

PREU: 1000 ff.

• PRADA 86

Universitat Catalana d'Estiu.

PRADA del Conflent del 16 al 26 d'agost

Seccions d'animació · Monogràfiques

Generals · Tallers

PREU: 1500ff

FULL DE PREINSCRIPCIÓ

Nom: _____ Cognoms: _____

_____ Edat _____

Adreça _____ Núm _____

Localitat: _____ Telèfon: _____

_____ ACTIVITAT A LA QUE VOL ASSISTIR: _____

COLONIES: 1er. torn 2on. torn 3er. torn
 UNIVERSITAT EUROPEA PRADA 86 CIRIT

Envieu aquest full ràpidament a: ACCIO CULTURAL DEL PAIS VALENCIA

Carrer de Moratín, 15, porta 8a. - 46002 València

Més informació al telèfon 96/351 17 27